

# HVALER

## MENIGHETSBLAD

NR 3 - 2024

77. ÅRGANG

**EN FOLKEKIRKE  
MED ROM FOR ALLE**

Side 4-5

**NY KANTOR PÅ  
HVALER**

Side 18-19

**KONFIRMANT-  
BILDER 2024**

Side 36-37





# DEN NORSKE KIRKE

Hvaler menighet

[kirken.no/hvaler](http://kirken.no/hvaler)

## ANSATTE:

### Grethe Hummel

Sogneprest  
Tlf: 481 83 510  
[grethe@hvaler.kirken.no](mailto:grethe@hvaler.kirken.no)



### Marius Kjølholt

Kirketjener  
Tlf: 483 92 297  
[marius@hvaler.kirken.no](mailto:marius@hvaler.kirken.no)



### Jenny Schorpen

Kirketjener  
Tlf: 907 13 680  
[jenny@hvaler.kirken.no](mailto:jenny@hvaler.kirken.no)



### Jan Heier

Kirkeverge/daglig leder  
Tlf: 474 79 730  
[jan@hvaler.kirken.no](mailto:jan@hvaler.kirken.no)  
[kirkevergen@hvaler.kirken.no](mailto:kirkevergen@hvaler.kirken.no)



### Kaja Høvik Stiksrud

Barne- og ungdomskontakt  
[bukontakt@hvaler.kirken.no](mailto:bukontakt@hvaler.kirken.no)  
Tlf: 907 58 089



### Inger-Lise Ottersund

Pedagog  
[pedagog@hvaler.kirken.no](mailto:pedagog@hvaler.kirken.no)  
Tlf: 450 02 610



### Marte-Kari Melkerud

Kantor  
[kantor@hvaler.kirken.no](mailto:kantor@hvaler.kirken.no)  
Tlf: 917 27 075



### Kirkekontoret (Kirkens hus)

Storveien 12, 1680 Skjærhalden  
Tlf: 474 79 730  
[post@hvaler.kirken.no](mailto:post@hvaler.kirken.no)

### Hvaler sokn

Ole-Edvin Utaker,  
Tlf: 982 46 551  
[o.utaker@gmail.com](mailto:o.utaker@gmail.com)

### Hvaler menighetsblad

Storveien 12, 1680 Skjærhalden  
[hvalermb@outlook.com](mailto:hvalermb@outlook.com)

### Ansvarlig utgiver:

Hvaler menighetsråd  
[post@hvaler.kirken.no](mailto:post@hvaler.kirken.no)  
Kontonummer 1506.23.78902

### Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck, Grethe Hummel,  
Dag Plau, Ellen Bjørnvall Viker,  
Marthe Nordengen Berntzen og  
Halvor de Flon

### Ansvarlig for annonsesalg:

Dag Plau. Tlf: 952 27 449  
[dag@plau.no](mailto:dag@plau.no)

### Trykk:

[moklegaard.no](http://moklegaard.no)





Vi er en folkekirke med rom for alle .....	4
Høst og liv – det viktigste er kjærligheten .....	6
Nytt fra menighetsrådet .....	7
Alle helgeners dag – alle sjelers dag .....	8
Allehelgen på Hvaler.....	9
Et sterkt tospann overtar arbeidet med barn og unge i menigheten vår .....	10
Egil Hovland er antageligvis Norges mest spilte komponist.....	14
En vanskelig oppgave.....	16
Journalisten som ble kirkemusiker .....	18
Feiring av gullkonfirmanter.....	20
Sangkoret Molo .....	21
Glimt fra floraen på Hvaler.....	23
Høstkonsert med trivselskoret .....	25
Aldersbestemmelse Hvaler kirke.....	26
Gjenåpning av Spjørøy kirke .....	28
Johnny Cash på Osloekspresen.....	30
Buksnes kirke .....	32
Arbeidet med barn og unge i Hvaler menighet.....	35
6 års bok.....	36
Konfirmantbilder 2024.....	37
Konfirmantarbeid i Hvaler menighet.....	38
Nytt konfirmantkull på vei inn i Hvaler menighet.....	41
Kultursommer i Hvaler kirke .....	42
Fra foreningslivet .....	52
Hvaler Sanitetsforening.....	53
Gudstjenester høsten 2024.....	54
Sorg og glede i våre kirker.....	55





Ole-Edvin Utaker.

# VI ER EN FOLKEKIRKE MED ROM FOR ALLE

Borg bispedømme har laget en strategiplan, Mer himmel på jord, for Den norske kirke i Borg. Planen ble vedtatt på kirkemøtet i 2021 og gjelder for perioden 2022–2029



**DEN NORSKE KIRKE**  
Borg bispedømme

I planarbeidet har bispedømmet utformet 3 strategimål. Disse kjerne-målene er tatt inn i vår lokale strategiplan, som ble vedtatt av menighetsrådet i oktober 2023:

1. Kirken på Hvaler er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv.
2. Flere opplever tilhørighet og fellesskap ved å søke dåp, konfirmasjon og delta i barne- og ungdomsaktiviteter.
3. Flere deltar i og opplever gudstjenester, kirkelige handlinger og kirkelige møteplasser som inkluderende og trosstyrkende fellesskap.

Dette er det mandatet vi som menighetsrådets folkevalgte representanter skal styre etter i det videre arbeidet her på Hvaler. Vårt mandat er å fylle de tre

hovedmålene med konkret innhold, til det beste for Hvalersamfunnet.

Derfor har vi laget en detaljert strategiplan for Hvaler menighet. Den drøfter utfordringer, tiltak, strategiske mål, prioriteringer og ansvarsfordeling. Vi har konkretisert 9 utfordringer og delmål som skal svare på Borg bispedømme sine kjernemål. Vår strategiplan er tilgjengelig for de av dere som måtte ønske det.

Vi som sitter i menighetsrådet, erkjenner at vi ikke vil klare dette alene. Vi vil trenge hjelp. Heldigvis er det mange frivillige på Hvaler som allerede er engasjert i kirken på ulikt vis. Vi har 10 forskjellige utvalg i menigheten (diakoni, gudstjeneste, menighetsbladet m.fl.), med mange dyktige folk fra stab, rådsmedlemmer og frivillige. Til sammen er det 52 personer som sitter i disse utvalgene. Menighetsrådet er helt avhengig av det gode samarbeidet vi har med dere. Staben og utvalgene er motoren, det konkrete grunnlaget for at vi kan ha en blomstrende menighet. Vi trenger dere alle!



Borg bispedømme sin strategiplan bygger på at Den norske kirke er en folkekirke. Det innebærer at vi er en kirke som er nært knyttet til lokalsamfunnet vi lever i og befolkningen generelt. Kirken har alltid hatt en sterk tilstedeværelse i samfunnet og har fungert som et samlingspunkt for mange. Som folkekirke er det et mål at kirken skal være inkluderende og romme mangfoldet av trospektiver, bakgrunner og livssyn. Alle skal kjenne seg velkommen og inkludert.

Når kriser oppstår i samfunnet, ser vi ofte at tro blir det usagte, men kollektive uttrykket for fellesskap, sorg, håp og trøst. En erkjennelse av at det tross alt finnes en dimensjon ved selve livet som er større enn oss selv. Her spiller folkekirken en stor rolle. I en tid hvor løgn ser ut til å vinne over sannhet, trenger vi alle et hellig rom å ty til. Et rom for tilbedelse, bønn, refleksjon og meditasjon. Et stille rom og en kirke som snakker sant om livet.

Ved å dele våre tros- og livsreiser og lytte til hverandres historier, kan vi lære å bli klokere, både som individer og samfunn. Alle vi som på ulikt vis, mer eller mindre, har hatt og har våre røtter i kirken, utgjør et mangfold av ulikheter og uenigheter. Sånn sett kan kirken fremstå som et stort uenighetsfellesskap. Men, det skal folkekirken tåle, og leve vel med.

Noen går jevnlig i kirken, mens andre går til kirken kun ved de store livsovergangene som dåp, konfirmasjon, bryllup, livskriser og begravelser. Men, uansett graden av fysisk deltagelse, så har vi alle det samme eierskapet til kirken.

Det er nettopp dette inkluderende fellesskapet som er det idealet vi kaller folkekirken, hvor alle er velkomne.

***Ole-Edvin Utaker***  
***Leder Hvaler menighetsråd***



Mer himmel på jord.



# HØST OG LIV – DET VIKTIGSTE ER KJÆRLIGHETEN

En sommer er over, variabel både i vær og aktivitet. Vi har mange bilder fra sol og sommer, fjord og skjærgård både i hodet og på våre mobiltelefoner. Mange kortreiste og langreiste gleder, vi er privilegerte.

Og så kom høsten brått, og vi ser med spenning fram mot hva den vil bringe. Høst ja, den forandrer naturen fra vårens og sommerens blomsterflor og glede til tid for innhøsting og vemod. Bladene faller, og naturen går i hvile. Naturlig også å tenke på eget liv og høst i mer overført, men høyst virkelig forstand.

I år har jeg som vikarprest igjen hatt mange begravelser og bisettelser.

siste som forteller det vedkommende har vært og vært med på gjennom livet. Noen ganger er det kort, andre ganger langt. Jeg kaller det å feire personen vi tar farvel med, feire livet. Da fortelles livet biografisk, hva som har skjedd når og hvor, skolegang og yrkesliv, familieliv og reiser osv. Men også om hvordan mor, far eller bestemor var som person, som den en delte deler av livet med. Da merker jeg meg at det er ikke hva en eventuelt er kjent for av bragder i yrkesliv eller samfunnsliv som løftes fram og en huskes som. Heller om hun eller han var snill og god, humoristisk og glad, positiv og en som løftet andre opp. Kort sagt en som brakte kjærlighet og godhet inn i livet til dem en delte livet med. Det løftes frem når en tar farvel, det minnes, det gir grunn til takknemlighet.

Så er det altså det som gjelder ved livets høst. Men det er også det som gjelder ellers i livet. Det er hva vi som lever kan dele med hverandre, det vi kan gi og slik være til glede for hverandre. Slik er det både vinter, vår, sommer eller høst, det er kjærligheten som gir det gode liv!

*Svein Helge Rødahl*



Påminnes slik stadig om livets høst. Gjennom de pårørendes ord til meg for å skrive minneord får jeg del i mange menneskers livshistorie. Det er en stor ære, synes jeg, å få være den





## Strategiplan for Hvaler menighet

Menighetsrådet har utarbeidet og vedtatt (oktober 2023) en strategiplan for Hvaler menighet. Planen har vært til grundig vurdering i flere omganger høsten 2023, før den ble vedtatt i menighetsrådet.



Barbro Thorbjørnsen Bjørck har bistått menighetsrådet med å føre planen i pennen. Planen tar utgangspunkt i Borg bispedømme sine overordnede plan- og strategimål, men tilpasset til de lokale forholdene

på Hvaler. Den blir et viktig verktøy for menighetsrådets arbeide og prioriteringer i inneværende 4-årsperiode. Hvis du vil gå grundigere inn i temaet, kan du lese i innlegget *Vi er en folkekirke med rom for alle* i dette nummeret av menighetsbladet.

## Ansettelse

Vi melder om tre nyansettelser. **Kaja Høvik Stiksrud** er ansatt som barne- og ungdomskontakt i en 40% stilling. **Inger Lise Ottersund** er ansatt som menighetspedagog i en 40% stilling. Begge vil samarbeide tett mot barn og unge og trosopplæring. Viser til intervju av de nyansatte i dette nummeret av menighetsbladet – *Et sterkt tospann....* . **Marte-Kari Melkerud**, utdannet som kantor, er ansatt som kirkemusiker i 80% stilling, i tillegg til at hun vil jobbe 20% for kulturskolen på Hvaler. Hun er bosatt i Saltnes og har de siste årene vært kantor i Moss. Viser til større

intervju av Marte-Kari i dette nummeret av menighetsbladet. Vi er svært godt fornøyde med de nye ansettelsene. De vil bety mye for det videre arbeidet i menigheten.

## Ny økonomisjef i Hvaler kommune

Hvaler kommune har ansatt ny økonomisjef, Jan-Lorang Brynildsen. Han kommer fra tilsvarende stilling i Bibelselskapet, men har mange års erfaring fra Høgskolen i Østfold som administrasjonssjef og avdelingsdirektør, i tillegg



til konstituert rådmann i Råde kommune. Sammen med vår regnskapsfører, kirkevergen og undertegnede fikk vi et lengre bli-kjent-møte med han om økonomiske forhold og befaringer i Hvaler kirke og Spjærøy kirke. I og med at Hvaler sokn blir finansiert delvis med kommunale midler, er det viktig å bygge gode relasjoner med ham. Vi ser frem til et godt samarbeide.

## Gullkonfirmantene – 2024

Den 9. juni var vi så heldige å få besøk av gullkonfirmantene-2024. For 50 år siden stod de foran presten og menigheten og bekreftet sin konfirmasjon. Prest Sevat Lappegaard var student og sommervikar på Hvaler det året. Han var også til stede på Kirken hus. Anbefaler å lese kirkeverge Jan Heier sine betraktninger fra dagen, fra et nesten fullsatt Kirkens hus, i dette nummeret av menighetsbladet.

# ALLE HELGENERS DAG – ALLE SJELERS DAG

Allehelgensdag kommer til oss på den tid av året da bladløse vintertrær preger naturen rundt oss. For mange er det en dag med minner og sorg. Allehelgensdag markeres første helg i november, og er en viktig minnedag for alle døde, en dag for å takke for livet som har vært, for samtale, lystenning og for å samles i sorgen og savnet.

Minnemarkeringer for de døde er blant de eldste kristne skikkene. I Den katolske kirke feires allehelgensdag 1. november og allesjeldersdag 2. november. Her minnes alle helgener og alle døde sjeler. Disse to dagene har lang folkelig tradisjon, så selv om reformatorene på 1500-tallet ikke var særlig for helgendyrkelse, ønsket de likevel å beholde den viktige minnemarkeringen for de som hadde gått bort.



Allehelgensdag fortsatte derfor å være en stor festdag etter reformasjonen. Fra 1770 ble den lagt til første søndagen i november. Fremdeles er den en feiring av helgenene, og den liturgiske fargen er hvit, som er festfargen. Den skal markere det kristne håpet om oppstandelsen.

Tidligere var det martyrene, de som ble drept for sin kristentro, som ble minnet. Senere oppsto behovet for en minnedag for alle de navnløse kristne som døde. Dette ble allehelgensdag.

I dag samles mennesker i kirker i hele landet for å minnes de døde. Mennesker samles i takk til Gud for alt som har vært av liv og fellesskap med dem som vi har mistet. Vi ber også om Guds hjelp i sorgen og savnet etter våre kjære.

Den folkelige katolske skikken med å sette lys på graver allehelgensaften forsvant sannsynligvis aldri helt fra det protestantiske Norge. Den er spredt dokumentert i Norge fra siste halvdel av 1800-tallet, og tok seg kraftig opp i mellomkrigstiden. De siste tiårene er det blitt



stadig mer vanlig å tenne lys på gravene, og de fleste kirker har en form for minnemarkering, enten i forbindelse med hovedgudstjenesten eller som en egen minnegudstjeneste eller annet arrangement.

Sammen blir disse to tradisjonene en markering av at kirkens fellesskap består både av de som lever i dag og de som er døde i det kristne håpet om evig liv.



## Hva med Halloween?

Kvelden før allehelgensdag har også vært en viktig dag i folketroen. På engelsk heter allehelgensaften «*All hallow's Eve*», forkortet til «*Halloween*». I irsk keltisk tradisjon trodde man at på denne kvelden var skillet mellom vår verden og de døde svakere enn ellers, slik at de dødes sjeler kunne merkes.

Fra rundt tusenårsskiftet er Halloween også blitt en folkelig, men kommersielt preget feiring i vårt land – mye etter amerikansk forbilde. Mange menigheter har også tatt opp tradisjonen og lager arrangementer for barn og ungdom, slik det også blir gjort i Hvaler kirke.

Jan Olav Aarflot



## ALLEHELGEN I HVALERKIRKENE

### Lørdag 2. november

kl. 13.00 i Spjærøy kirke og

kl. 14.30 i Hvaler kirke

Åpen kirke.

Vi minnes våre kjære i forbindelse med Allehelgen med musikk, lystenning og opplesing av navn.

Prester er Tore E. Thorkildsen og

Grethe Hummel. Kantor Marte-Kari Melkerud.

### Søndag 3. november i Hvaler Kirke

Allehelgensgudstjeneste.

Melkerud, Thorkildsen og Hummel.

# ET STERKT TOSPANN OVERTAR ARBEIDET MED BARN OG UNGE I MENIGHETEN VÅR

Ja, det er nesten for godt til å være sant. To engasjerte, ressurssterke og dyktige damer skal sammen sørge for at menigheten vår har et godt tilbud til barn og unge i alle aldre. De to skal sammen dele en 80 % stilling inn mot barn og unge, og jobbe 40% hver.



## **Kaja Høvik Stiksrud**

36 år

Gift

4 barn

Bor på gamle Kile skole på Kirkøy.

Utdannet sosionom.

Har startet på trosopplærerutdanning.

4 fag som skal tas i løpet av 2 år. Opprinnelig fra Hønefoss.



## **Inger-Lise Ottersund**

70 år

Gift

2 voksne barn og 3 barnebarn

Bor i Kjellvika på Spjærøy. Har bodd på Hvaler siden 1990.

Utdannet lærer, spesialpedagog og har grunnfag i kristendom. Opprinnelig fra Fredrikstad.

**Kaja** forteller om sin motivasjon for å gå inn i arbeidet som barne- og ungdomskontakt i menigheten på Hvaler:

Jeg ønsker å være til stede for barn og unge og ta del i det som skjer her i kommunen vår. Jeg ønsker å være en trygg voksen. Ønsket om å gi

barn og unge noe på veien, noe de kan ta fram siden når de trenger det, er en sterk motivasjon for Kaja. Hun vil være en av flere voksne som barn i kommunen kjenner til, og som de vet at det er lett å få kontakt med hvis de skulle trenge det.



Kaja mener det er fint at barna får et avslappet forhold til kirken, og at den er et naturlig sted å gå inn i, uten at det føles fremmed å være der. Barna skal føle seg hjemme i kirkene våre, og det skal være et godt sted å komme til. De fleste vil møte kirken gjennom flere faser i livet, da er det fint at det er et trygt og kjent sted.

Kaja forteller videre at hun har tenkt på at tradisjoner som kirken bærer, som kanskje kan bli fremmede for barna, kan virke skremmende. Derfor ønsker vi som jobber i kirken her ute å invitere til samarbeid med helsestasjonen, barnehagene og skolen, og bruke kirkerommet aktivt både til kirkens høytider, men også ellers. Barn er undrende, og det er fint å kunne møte dem på deres egen banehalvdel.

- For meg blir det fint å bli bedre kjent med hele lokalsamfunnet her ute og bidra til å fylle oppgaver som andre ikke har dekket, for eksempel kortilbud og babysang. Jeg ønsker å bruke mye musikk i jobben, selv spiller jeg tenorsaksofon og synger også offentlig.

*Du skal ha tittel «Barne- og ungdomskontakt», hva betyr egentlig det?*

-Det henger nok litt sammen med min sosialfaglige bakgrunn. Jeg er glad i mennesker og har lett for å prate. Det hører du vel, sier hun leende. Jeg ønsker at det skal være kort vei for å ta kontakt. I vanskelige tider for folk, kan man trenge noen å ta kontakt med, både barn og voksne. Ingen kan hjelpe til med alt, men sammen med andre krefter i kommunen og frivillige, ønsker jeg å bidra til å se mennesker som trenger det. Jeg kan i hvert fall lytte.



Ja, jeg liker godt å jobbe for og med mennesker, men jeg vil ikke underslå at jeg også jobber for en større sak, sier hun med et smil.

Kaja har jobbet sosialt i Mariastiftelsen, og der har hun erfart at spennende og utrolige ting kan skje med folk når oppbyggende krefter jobber sammen.

- Samarbeid med andre ble nøkkelen til mange suksesser i arbeidet mot utenforskap for eksempel. Kirken kan bidra med mange fasetter inn mot frivillighet, NAV og kommunens etablerte sosiale arenaer.

Kaja brenner også for folkehelse, både ernæringsmessig og fysisk helse. Hun tenker at fysisk aktivitet bidrar til å holde tankene under kontroll. I tillegg har hun erfart at det er mye god helse i gode og sunne sosiale relasjoner. Fellesskap med andre, bruke naturen rundt seg og å være ute er helsebringende.

-Min utfordring ligger i å tenke at jeg ikke har dårlig tid. Jeg vil jobbe langsiktig, gleder meg til å lære mer, og bli bedre kjent med menigheten og begge kirkene. Stillingsstørrelsen er jo også begrensende, men det må ikke stresser meg. Jeg



gleder meg til å møte menneskene, barn og unge som jeg skal være sammen med. Det er da jeg får satt tanker og ideer ut i praksis.

*Hva tenker du om å dele stillingen med Inger - Lise?*

Kaja svarer spontant: Det tenker jeg er en gave. Inger-Lise har den kompetansen jeg mangler. Vi utfyller hverandre veldig bra. Det er veldig fint å være to. Det er mangfold i en kommune, og det er bra at vi er forskjellige og tenker forskjellig. Vi spiller hverandre gode.

For min del er det viktig at jeg kan bruke god tid sammen med familien min. Jeg ønsker ikke å ha full stilling, jeg vil være mer sammen med barna mine mens de er små. Det gir meg en fin balanse å kunne gjøre en jobb utenfor hjemmet

og samtidig føle at jeg strekker til hjemme.

Kaja har begynt på en studie på Menighetsfakultetet i høst, trosopp-lærerutdanning i 4 emner fordelt på 2 år, som gir 60 studiepoeng. Første tema er «Bibelen for trosopplærere». Kaja er takknemlig for at hun kan øke kompetanse samtidig som hun jobber, og få mulighet til å utvikle seg. - Jeg får brukt hele meg, musikk, sosialfaglig kompetanse og min interesse for mennesker. Og alt hviler på min tro, sier hun med begeistring i stemmen.

Kaja føler at hun har blitt tatt godt imot av Hvaler menighet, noe hun setter stor pris på.



- Det jeg ikke kan, kan jeg lære, samtidig kan andre utfylle der jeg ikke strekker til, først og fremst Inger-Lise, men også andre i den hyggelige staben og frivillige.

**Inger Lise** har naturlig nok en litt annen motivasjon for å gå inn i jobben. Hun ønsket rett og slett å hjelpe menigheten å få på plass en trosopplærer i en situasjon som virket låst.

Hun får det pedagogiske ansvaret for menighetens tilbud til barn og unge, men ønsker ikke å kalle seg menighetspedagog.

Nei, tittel? Det synes jeg ikke er så viktig, sier Inger-Lise. Hun er rett og slett en pedagog med lang og bred erfaring både innen undervisning, spesialundervisning og som skoleleder i barneskolen. I tillegg har hun erfaring både fra menighetsrådsarbeid, hvor hun satt i 6 år, og nå er hun med i menighetens kulturutvalg. I tillegg til sin pedagogiske utdanning og erfaring, har Inger-Lise grunnfag i kristendom. Kombinasjonen av hennes

formelle utdanning og erfaring, passer som hånd i hanske inn i arbeidet hun nå tar fatt på. Skribenten kjenner Inger-Lise som et mildt og godt menneske som er opptatt av å ta vare på sine medmennesker. Det blir heller ingen ulempe for henne i denne jobben.

Egentlig er jeg pensjonist, men jeg har både tid og krefter til å bidra. Det høres kanskje litt rart ut, men jeg føler meg takknemlig som kan få bli kjent med og jobbe med barn og unge videre, sier Inger Lise.

Hun forteller videre at hun har tro på kreative krefter og positiv energi.

Om samarbeidet med Kaja sier Inger-Lise:

Samarbeidet med Kaja opplever jeg som en styrke.

- Vi kan tenke og planlegge sammen og deretter gå ut og handle på hvert vårt område. Jeg skal jobbe mest med konfirmanter, men Kaja skal også være med i konfirmantarbeidet, og jeg skal støtte henne i arbeidet med de yngre barna. Når vi jobber vi sammen, blir en og en mer enn to, og vi kan utfylle hverandre.



- Jeg føler meg takknemlig for å kunne samarbeide med Kaja, et ungt menneske som det er godt å jobbe sammen med. Vi har selvfølgelig noen tanker om hvordan vi skal arbeide videre, men det er litt tidlig å komme med en programerklæring. Selv brenner jeg for familiearbeidet, men ingenting er konkret ennå, avslutter Inger-Lise med et smil.

Som dere skjønner; to flotte, energirike og kreative damer. Da gjenstår det bare å ønske dem Guds rike velsignelse i arbeidet videre.

For ordens skyld: Inger-Lise ville at hovedtyngden av presentasjonen skulle handle om Kaja.

*bthb*

Hvaler menighetsblads har fått låne denne artikkelen av Glemmen menighet i Fredrikstad, i anledning Egil Hovlands 100 års jubileum. Dette sto å lese i deres menighetsblad nummer 1 i år.

---

## EGIL HOVLAND ER ANTAKELIG NORGES MEST SPILTE KOMPONIST!

Slik karakteriserer Trond Gilberg Fredrikstads store komponistsønn.  
I 2024 ville Hovland fylt 100 år, og jubileet markeres hele året.

– Hver uke synges Hovlands salmer i begravelser, vielse og gudstjenester. Barn, unge og voksne fremfører musikken på kor og korpsøvelser. Mange har skrevet musikk som dessverre stort sett ligger i en skuff. Det er ikke tilfelle med Hovland, understreker kirkemusikeren.

Med støtte fra Kulturrådet markerer Kirkemusikk Fredrikstad jubileet i hele 2024.

Gjennom kor- og orgelkonserter, høymesser, gudstjenester og salmekvelder håper Gilberg at det meste av Hovlands musikk skal fremføres i hans egen fødeby. Feiringen topes seg med jubileumshelgen 17. til 20. oktober. Komponistens 100-årsdag er fredag 18. oktober.



*Egil Hovland var blant annet kjent og kjær i Fredrikstad for sitt engasjerte arbeid med barnekor i Glemmen kirke.*

*Foto: Svein Kristiansen, Fredriksstad Blad*

– Det er viktig å markere betydningen Hovland har hatt både i Fredrikstad og nasjonalt. Her i byen er han bl.a. kjent som en viktig drivkraft i kormiljøene rundt Glemmen kirke. Nasjonalt regnes han som en av de fremste komponistene, spesielt innen kirkemusikk, etter andre verdenskrig, påpeker Gilberg.



## FRA PØLSEMAKERI TIL KONGELIGE



– Det er viktig å markere Egil Hovland både lokalt og nasjonalt, sier kantor Trond Gilberg i Glemmen.

### KRETSE

Fra 1949 til 1994 hadde Hovland samme jobb som Gilberg har nå: Han var kirkemusiker i Glemmen, spilte til gudstjenester, begravelser og vielser slik en kirkemusiker er pålagt. I tillegg var han korleder og komponist. Hovland er ikke bare kjent for kirkemusikk, men også for sine verker

for orkester og kammergrupper, ofte med et eksperimentelt tilsnitt.

– Foreldrene drev pølsemakeri på Holmen, men det var nok tidlig klart av Hovland skulle studere musikk. Som barn fikk han pianoundervisning, og kunne spille i timevis. Da han tok organisteksamen, fikk han lovord for å være svært dyktig, sier Gilberg.

Hovland er videre kjent for å ha skrevet musikken ved signingen av kong Harald og dronning Sonja i Nidarosdomen i 1991. I 1983 ble han utnevnt til ridder av St. Olavs orden, og i 2005 ble han forfremmet til kommandør av samme orden, for innsatsen i norsk musikkliv. Kongeparet er invitert til festkonserten 20. oktober i høst.

### DAGLIGE HOVLAND-FREMFØRINGER

– Noen lurur kanskje på om de har hørt musikken til Hovland. Det kan jeg forsikre dem om at de har. Hver dag klokken 12.00 spiller nemlig klokkespillet i Rådhuset hans mest kjente salme: Måne og sol, påpeker Gilberg.

Kirkemusikk Fredrikstad har bestilt et nytt verk av komponisten Wolfgang Plagge til festkonserten i jubileumshelgen: et variasjonsverk over nettopp *Måne og sol*. Der deltar også Det norske blåseensemble og korene i Domkirken og Glemmen.

## Sortering av batterier

Jeg har nå snakket med Sandbakken miljøstasjon angående hjelp til å tømme de grønne søppeldunkene på kirkegårdene. Noe de har stilt seg positive til å gjøre. Problemet er at det blir kastet batterier i de grønne dunkene. Jeg kommer nå til å sette ut egne kasser hvor batterier skal kastes ved de grønne dunkene, slik at vi får luket ut batterier fra annet søppel.

Nå begynner løvet å falle fra trærne, og da er det fint å kunne slippe å tenke på sortering av søppel, slik at jeg bare kan sette søkelys på og holde kirkegårdene fine.

*Med vennlig hilsen Marius Kjølholt - Kirketjener*



# EN VANSKELIG OPPGAVE

Jeg vet ikke hvordan det er med deg,  
men jeg synes det er vanskelig å elske mine fiender.

Ja, for det er intet mindre enn det Jesus ber oss om i Bergprekenen (Matteus 5:43). Jeg mener, det at vi skal elske vår neste som oss selv, og gjøre godt mot andre, det går det an å forstå og kanskje også prøve å leve etter. Men å elske sine fiender, det må jeg innrømme at jeg strever med. Fiende og fiende forresten, det spørs om ikke Matteus hadde brukt et annet begrep i dag om de vi ikke liker, eller som tenker annerledes enn oss.

Ta Donald Trump for eksempel. Han synes jeg det er vanskelig å elske. Jeg tenker på ham ofte, men det er dessverre ikke med elskelige tanker. Det lengste jeg klarer å mobilisere av empati, er at jeg synes synd på ham. Det er synd på en mann som er så glad i makt at han lyver og snakker stygt om andre for å få mer makt. Hvis det er riktig som avisene skriver, at halvparten av befolkningen i Amerika ønsker seg ham som president, synes jeg litt synd på dem også. De ønsker at en mann som stor sett snakker om tre temaer; om å stenge grensa mot Mexico, om å gjøre Amerika «great

again» og om hvor latterlige og dumme motkandidatene hans er, skal styre det store og folkerike landet. Hvordan han skal gjenskape Amerikas storhet, har jeg ikke hørt at han har nevnt. Det er egentlig rart å tenke på. I min generasjon har vi vokst opp med historiebøker og en offentlig holdning til Amerika som det store, vestlige forbildet. Presentasjoner av landet i dagens nyhetsbilde er ganske annerledes.

Men tilbake til det å elske sine fiender, det er ikke så dumt i grunnen. Hadde menneskeheten klart det, hadde verden vært et vidunderlig sted å leve, ingen kriger, konflikter eller uvennskap. Menneskene hadde anstrengt seg for å forstå hverandre, respektere hverandre og hjelpe hverandre. Utopi dessverre.

Hjemme hos min mormor og bestefar hang det et bilde i stua hvor det var brodert med gulltråd på svart bakgrunn «GUD ER KJÆRLIGHET». Og slik var - og levde de. De speilet Guds kjærlighet. Hjemmet deres var et fredelig og godt sted å komme til. Guds kjærlighet til oss mennesker er



vanskelig å forstå. Irene Wenaas Holte sa i en begravelse jeg var i nylig, at for å forstå Guds kjærlighet må vi se på Jesus. Jesus ba oss å lære tro og tillit av barna, og han besøkte folk ingen andre ville ha med å gjøre, og snakket med dem det ikke passet seg å snakke med. Jesus gjorde ikke forskjell på folk, han lærte oss at alle mennesker har lik verdi, enten vi er kvinner eller menn og uavhengig av rase eller religion.

Husker dere historien om kvinnen som ble tatt for utroskap og som mengden som sto rundt ville stene? Da Jesus ble spurt om hva han synes i denne saken, svarte han at den som var uten synd, kunne kaste den første stenen. Tenk å kunne svare så klokt! Alle som en la fra seg stenene sine og gikk stille vekk. Fantastisk historie! Jesus ga dem som hadde trått feil nye sjanser og tilgivelse. Han ga menneskene håp og trøst, og mot til å tro at vi er elsket slik vi er.

Og er det noe vi mennesker trenger, er det håp og mot. Mot til å møte hverdagene våre, med våre smerter, sorger, gleder, drømmer og håp. Mot til å tåle sykdom og nederlag,

men også gode dager. Håp om å være sett og elsket som vi er, skapt i Guds bilde.

Jeg har en naiv tro på at vi mennesker er skapt gode, at vi vil det gode og at de aller fleste av oss faktisk gjør så godt vi kan etter egne forutsetninger. Støtte på veien kan vi hente i Guds kjærlighet til oss, og vi kan dele den med hverandre.

Så du får fortsette å halte, krabbe, gå, løpe og danse videre i ditt liv som best du kan denne høsten også i vissheten om at du er verdifull, sett og elsket av Gud.

Med denne vakre, lille keltiske velsignelsen ønsker jeg dere alle en god høst.

*Må din vei komme deg i møte,  
vinden alltid være bak din rygg,  
solens lys leke på ditt kinn,  
regnet falle vennlig mot din jord.  
Og må Guds gode hånd  
verne om deg  
til vi møtes igjen.*

*Vennlig hilsen mormor*



# JOURNALISTEN SOM BLE KANTOR

Marte-Kari Melkerud er ansatt som ny kirkemusiker på Hvaler, i Spjærøy og i Hvaler kirke. 1. september tiltrår hun stillingen og har sin første arbeidsdag på konfirmasjonsgudstjenesten denne dagen. Litt senere i september, på gudstjenesten den 29. i Spjærøy kirke, venter en nærmere presentasjon og offisiell velkomst. Marte-Kari har høy fagkompetanse. Redaksjonens utsendte har tatt en prat med Marte-Kari.



*Marte-Kari Melkerud, vår nyansatte kantor. Foto: Ragnar Bjørck.*

*Så flott at du tok imot tilbudet om stillingen. Det var veldig hyggelig! Gratulerer!*

Jeg var ikke på jobb jakt, men jeg har hatt mange fine vikaroppdrag på Hvaler, og det var flere som minnet meg på den ubesatte kirkemusikerstillingen. Jeg tenkte meg godt om før jeg søkte – foldet hender gjorde jeg – og jeg ble veldig glad da jeg fikk jobben.

*Kirkemusikere representerer en viktig ressurs i menighetens arbeid. Hvilke oppgaver har du på timeplanen i løpet av en uke?*

Arbeidsoppgavene til en organist/kantor kan variere, og ofte må man se hva menigheten og lokalmiljøet trenger før man fyller alle ukas timer. Men gudstjenesten er kanskje det aller viktigste i kantorjobben. Å lede menigheten

i sang ser jeg på som min hovedoppgave. Dessuten er det vielse, gravferdsreiser og formiddagstreff. Alt skal planlegges og gjennomføres på en god måte.

*Er det noe du ser særlig fram til i stillingen? Noe som betyr ekstra mye?*

Jeg ser fram til å være kantor for hele livet, møte mennesker i glede og sorg, spille til dåp, vigslor og gravferd. Det blir spennende å bli en del av en liten stab og å delta i alt som skjer. Jeg gleder meg til samarbeid og til å bli kjent med kolleger og lokalmiljø.

*Vi håper du får tid til både å holde og arrangere konserter i de to kirkene våre. Vi har jo allerede fått lytte til flott musikk du har framført og gleder oss til mer!*

Konserter er noe jeg har på ønskelista over det jeg vil gjøre på Hvaler. Jeg er aller mest glad i samspill, men jeg spiller også mye alene, selvfølgelig. Det er stadig et postludium som skal øves inn, eller et stykke til bryllup og begravelse. Jeg synes at instrumentene vi har er flotte i all sin ulikhet.

*Hvordan var veien din fram til kantoreksamen? Journalist har du jo også vært?*

Jeg ble godt voksen før jeg tenkte tanken på å bli organist. En bekjent spurte om jeg ikke hadde tenkt på å bygge på pianist/musikklærerutdanningen jeg hadde fra før og utdanne meg til kantor på Musikkhøgskolen. Det er snart ti år siden. Da hadde jeg vikariert i mange år som organist, men som oftest brukt pianoet. Piano har jeg spilt fra jeg var fire år. Jeg skulle gjerne havnet i dette yrket mye tidligere, men jeg har hatt mange gode arbeidsår som journalist og musiker opp gjennom årene. Som kantor får man bruk for alt man tidligere har lært.

*Trakterer du andre instrumenter enn piano og orgel?*

Jeg spiller ikke andre instrumenter, men jeg fikk et trekkspill av en god venninne – kanskje kommer jeg så godt i gang at jeg kan spille litt julemusikk på det i år.

*Du har undervist mye i piano. Blir undervisning fortsatt en del av din arbeidsuke?*

Ved siden av kantorjobben skal jeg være klaverpedagog på Hvaler kulturskole. Å undervise i piano er noe jeg har lang erfaring i og som jeg synes er veldig morsomt.

*Er det en komponist eller musikkstil du setter ekstra høyt?*

Når det gjelder musikk er jeg nesten altetende. Jeg liker å spille både med og uten noter, på orgel og piano. Akkurat nå øver jeg inn noen jazz-stykker lagd over salmetemaer. Salmer er det helt store for meg, og av komponister troner Bach på toppen. Men det er mye fin musikk, og fortsatt mye nytt å oppdage.

*Har du en hobby når du virkelig skal slappe av?*

For meg går nok jobb og hobby litt hånd i hånd. Musikk og menighetsliv opptar meg på fritiden også. Jeg liker å gå turer og å reise, og litt håndarbeid blir det også. Og hunder er blitt en ny interesse, foreløpig er hunden kun til låns. Jeg er også opptatt av blomster og planter og å ta vare på jorda vår.

*Du bor i Råde?*

Jeg bor på Saltnes i Råde, så jeg har litt kjørevei. Men det er i riktig retning for meg som kommer fra Fredrikstad – og for en fantastisk vei!

*Takk for hyggelig prat, Marte-Kari og hjertelig velkommen til Hvaler!*

Ellen

# FEIRING AV VÅRE GULLKONFIRMANTER



**Hvaler menighet har en egen gruppe som planlegger og gjennomfører feiring av gullkonfirmanter.**

Vi starter tidlig med å gå gjennom kirkebøkene og gamle menighetsblader. Denne gangen var det fint å kunne invitere alle som skulle ha feiret 50 år siden konfirmasjon da det var pandemi.

Derfor kunne vi invitere over 70 fra kullene 1969, 1970 og 1971. Litt slektsgransking og detektivvirksomhet må til for å finne utflytta hvalerfolk – eller finne dem via søsken. Derfor er det nyttig med folk i gruppa med god oversikt på alle øyene.

Søndag 9. juni samlet vi de fremmøtte gullkonfirmanter til gudstjeneste med presentasjon og lystenning i Hvaler kirke. Denne gangen kunne vi også overraske med besøk av presten som hadde undervist kullet fra 1971 i

Spjørøy kirke. Sevat Lappgard hadde tatt turen fra Ringerike. Det var i menighetsbladet fra 1971, at vi fant en omtale av studentpresten og hans familie, som hadde fått bo hos familien Aksel Johansen på Papper den sommeren. Det ble et hyggelig gjensyn for flere!

Gullkonfirmanter fortsatte med god hjemmelaget lunsj på Kirkens hus, der det ble mimring og taler fra flere. En av gullkonfirmanter, Anne-Lill Adamsen Reff delte med oss sanger og slagere fra 50 år tilbake.

Tusen takk til alle som kom og bidro til en fin feiring med historier om ungdomstida på Hvaler. Vi er alt i gang med listene til feiringen i 2025. Da blir det kullene fra 1974 og 1975 vi leter fram.

Takk til gruppa som sørger for feiring: Grethe Hummel, Wenche Sture, Reidun T. Wistner, Heidi Lønne, Henning Østby og Jan Heier.





*Her fra en øvelse i lokalene til dagsenteret på Dypedal som foregår hver mandag kl.17–19. Det er plass til flere medlemmer – alltid. Kjenner du noen som har lyst til å være med, nøl ikke med å ta kontakt.*

## SANGKORET MOLO

Høsten 2023 tok Hvaler kommune initiativ til et eget demenskor, og snart feirer vi ettårsjubileum! TV-programmet ”Demenskor” er en av NRKs viktigste satsinger noensinne, og som følge av serien er over 150 demenskor etablert over det ganske land. Det har ikke vært så store ringvirkninger av et TV-program siden Erik Bye samlet inn penger til en nybygd redningsskøyte på 1960-tallet! Fredrikstad har et demenskor, og Hvaler det samme.

Jeg var så heldig å bli spurt om å lede dette koret, og svarte ja – dog etter litt betenkningstid. Ikke fordi jeg ikke hadde lyst, men fordi jeg helt siden jeg så TV-programmet har hatt tanken om at dette er lett å starte – og kan bli vanskelig å drive på samme måten.

Snart ett år etter kan vi alle (medlemmer, medhjelpere, publikum, ansatte, politikere og meg selv) fastslå at dette er en ubetinget suksess, det har gått over all forventning! Det første året møttes vi hver onsdag ettermiddag/kveld, nå flyttet til mandager. Da møtes glade sangere til iherdige øvelser, med musikken i fokus! Jovisst er både praten og til og med maten viktig på våre treff, men vi er nå en gang et kor – og skal øve og bli gode! Medlemmene har alle demens, denne alvorlige sykdommen som rammer mennesker så ulikt og i ulik alder. Men tro ikke at disse ikke kan lære, og tro ikke at de ikke kan prestere!

Da vi startet høsten 2023 begynte vi forsiktig, etter hvert har vi blitt erfarne – og det låter bare bedre og bedre. Vi starter med oppvarming av

stemmen, så synger vi gamle og nye sanger, etter det spiser vi – også synger vi jammen litt til på slutten. Innimellom alt dette sitter praten løst og latteren enda løsere. Eller gråten for den saks skyld, musikk fremkaller som kjent alle følelser. Og tenk for en fantastisk ”oppfinnelse” musikk er! Uten den ville livet vært fattigere, også for de som har demens.

Vi legger ikke skjul på at vi er et demenskor, men har valgt å også hete noe annet. Sangkoret Molo ble navnet, passende på Hvaler og passende for målgruppen som trenger trygghet. For bak moloen er det som kjent stille vann, om enn stormer raser der ute.

Vi øver i lokalene til dagsenteret på Dypedal hver mandag kl.17–19, og det er plass til flere medlemmer – alltid. Kjenner du noen som trenger et slikt fellesskap, nøl ikke med å ta kontakt.

Og alle kan jo synge i en eller annen grad, og alle kan som sagt lære mer – også om man er dement.



*En meget engasjert dirigent.*

Denne høsten vil også inneholde en liten jubileumskonsert på Dypedal 30. september, og en stemningsfull julekonsert i Spjørøy kirke 16. desember.

*Alexander Hermansen  
Stolt dirigent*

## VM i sykling for seniorer (Road Worlds for seniorer)

Også i år skal spreke pensjonister i Hvaler kommune delta i VM i sykling for seniorer.

I 2023 deltok gjengen i VM for første gang. Da ble lille Hvaler nr 2 i verden – kun slått av en gruppe fra Canada.

**I år går vi for gull!**

Det hele startet i februar 2022 med en liten gruppe på 6 seniorer som skulle «Sykle til Paris». I dag er vi ca. 35 stykker, med 14 på venteliste!

To grupper møtes to dager i uken hver på dagsenteret ved Dypedalsåsen sykehjem, både for sosialisering og for å få styrke og balanse tilbake!



**ROAD WORLDS  
FOR SENIORS**

Årets VM starter 7.oktober og varer til 1. november. **Bli med og hei oss frem!**

Kontaktperson:  
Cathrine Eliassen  
koordinerende enhet, Hvaler kommune  
Mail: [cateli@hvaler.kommune.no](mailto:cateli@hvaler.kommune.no)  
Tlf: 940 10 938

# GLIMT FRA FLORAEN PÅ HVALER

## Tiriltunge (*Lotus corniculatus* L.)

TEKST: EINAR MORLAND FOTO: EGIL MICHAELSEN (WWW.MARKBLOMSTER.COM)

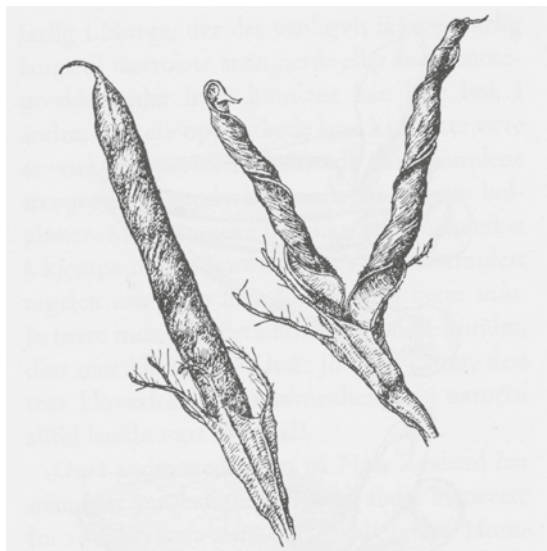


Tiriltunge er en plante som mange kjenner. Botanikeren Knut Fægri skriver i sin bok «Norges planter» at tiriltunge er en «hyggelig plante som det alltid er noe solbeskinnet, fornøyd over».

Tiriltunge er en flerårig urt i erteplantefamilien. Den blir opptil 20 cm høy – med mindre den kan få klatre på andre vekster. Da kan den strekke seg til en halv meter. Roten er kraftig og forsynt med mange klumper der det finnes nitrogenbakterier. Disse sørger for at tiriltunga får nok næring selv på mager jord, og til gjengjeld får bakteriene sukker

og vann fra planten. Slikt samarbeid til glede for begge parter kalles symbiose, samliv. Bladene er finnet med to par jevnstore finner, men ved første øyekast ser det ut som om bladene er trekoblet, altså at bladene sitter sammen tre og tre. Men se bare nøyerer etter! Stengelen er uten hår, den er ofte bøyd og nedliggende og former gjerne en bue





**Frøbelg tiriltunge.**

med den ene spissen opp. Der kommer de gule blomstene frem i en skjerm eller et hode, på det høyeste punkt av buen. Blomstene har øverst en fane, to vinger på sidene og en kjøl nederst. Kjølen består av to sammenvokste kronblad. En slik énsymmetrisk blomsterform er vanlig i erteblomstfamilien. Planten kan blomstre fra juni til langt uti august, og finnes over hele Norge. Gulfargen kommer i mange sjatteringer, med oransje og rødt innimellom.

Det vanlige norske navnet tiriltunge er et mysterium. Tunge kan henspille på kjølen, den nederste delen av blomsten. Men tiril, hva er det? Det er neppe kvinnenavnet Tiril som er opphavet. Noen mener at det er tirillen, staven som ble brukt i smørkinna som er opphavet, andre mener at navnet kommer av ordet tire eller tirl, som betyr stråle.

Utseendet er i alle fall strålende – men duften er ubehagelig. I Nord-Norge finnes flerfoldige dialektnavn av det vulgære slaget, som i Nordland der den et sted ble kalt «rævtørkargræs».

Kjerringtann var tidligere et vanlig navn mange

steder på Østlandet. Dette er også det vanligste navnet i Sverige og i Danmark. Når blomsten visner, blir kjølen ofte stående igjen, vissen og litt brun som en enslig tannstump. Du må studere planten nøye for å oppdage dette, men folk var flinke til å få med seg slike små detaljer før i tiden.

Tiriltunge var en av de faste innslagene i jonsokkransen. Det var tidligere skikk mange steder i landet å samle markblomster og binde krans på sankthansaften, og disse kransene ble brukt til pynt både inne i husene og på husets yttervegg. Kransen skulle i tillegg til den gule tiriltunga også inneholde fargerike blomster som storkenebb, prestekrage, jonsokblom og rødkløver.

#### LITT BLOMSTERLATIN:

*Lotus* = ukjent betydning, navnet er brukt om flere vakre og nyttige planter siden oldtiden. Navnet *Lotus* benyttes også på vakre vannplanter i Egypt og i India.

*corniculatus* = småhornet, fordi tomme frøbelger kan minne om antilopehorn, se tegningen.

## Eldredagen

Eldredagen skal feires på  
Samfunnshuset Vesterøy  
**1. oktober fra kl.15-17.**

Underholdning av Aleksander  
Hermansen.

Beverting og loddsalg.  
Velkommen.



JUBILEUMSKONSERT

---

**HVALER  
TRIVSELSKOR  
ER 40 ÅR!**

**EN MUSIKALSK RUNDREISE  
MED KOR OG GJESTER**

---

SØNDAG 20. OKTOBER

KLOKKEN 17.00

Kulturhuset Floren

Storveien 32, 1680 Skjærhalden

KONSERTEN STØTTES AV  
KORALLIANSEN

---

**BILLETTPRIS KR. 200,-**

GRATIS KAFFE OG TWIST I PAUSEN

LODDALG – FLOTTE GEVINSTER

---

Noen smakebiter;

Andrew Lloyd-Webber – Earthsong -California

Dreaming – The Wild Rover – Anthem

You raise me up – Bysommer

Let there be Peace on Earth

# ALDERSBESTEMMELSE HVALER KIRKE

## STATUS I PROSJEKTET

**Hvaler menighetsblad har ved flere tidligere anledninger omtalt prosjektet «Aldersbestemmelse Hvaler kirke».**

Hvaler kirke har unngått store endringer, og er en av de best bevarte steinkirkene på Østlandet. Hvaler kirke er bygget i romansk stil og alle bevarte åpninger fra middelalderen er rundbuede, noe som gjør den til en av de største i fylket.

Riksantikvaren ga i mai dispensasjon til uttak av prøver av trestokker i kirken, (dendrokronologiske boreprøver) og prøver for karbon-14 datering. Det ble gitt tillatelse til 7 forskjellige uttak. 20. og 21. juni ble kirken undersøkt av tradisjonshåndverker Jørn Berget og forsker Kjartan Hauglid (NIKU), og de fant ytterligere to prøvesteder hvor det er innmurt tremateriale med sikker datering til middelalderen. Det er også trematerialer i apsistaket fra 1950-tallet hvor det er gjenbrukte materialer som kan gå tilbake til middelalderen.



**Kjartan Hauglid tar prøver av gamle stokker på loftet av kirken.**

Det ble søkt om og gitt, tillatelse til å ta disse nye prøvene. I tillegg til disse prøvene ønsket de å ta 10 boreprøver av kirkens takstol som mest sannsynlig er fra 1720-årene. Takstolen over skip og kor ble forsterket med bjelker og sperrer flere ganger i 1600-årene, men taket var stadig dårlig, og 1707 heter det: «... at hverken Præst eller Menighed



**Jørn Berget tar prøver av treverket i skapet i koret.**

kand i Regnveyr staa fri for Draab i Kirchen». I 1722 står det at «Kirkens Klokke kunde udi det forraadnede Kirkens Loft ikke meere Hænge . . .». Ved auksjonen i 1724 ble kirken kjøpt av Jens Werenskiold, og han fikk laget den takstolen som nå står. Det antatt 300 år gamle taket er også svært interessant å ta prøver av, da det finnes svært lite daterbart furumateriale som har vokst i tiden etter reformasjonen i denne delen av landet. Det er altså stadig nye og interessante funn i Hvaler kirke som det er verdt å undersøke videre – og som kan gi svar på andre spørsmål enn bare aldersdatering av kirken.

Alle prøvene ble tatt av tradisjonshåndverker Jørn Berget som har lang erfaring med dendrokronologiske undersøkelser, blant annet fra en rekke stavkirker.

De dendrokronologiske undersøkelsene og radiokarbondateringen vil ledes av Helene Løvstrand Svarva ved Nasjonallaboratoriene for datering ved NTNU. Det er der undersøkelsene nå ligger, og vi venter i spenning på resultatet!

Prosjektet er fortsatt ikke fullfinansiert, selv om det har kommet inn mange og gode bidrag. Stor takk til giverne så langt, og prosjektgruppen håper på flere bidrag fra menighetsbladets lesere.





HVALER SJØMANNSKIRKEFORENING  
(Sjømannsmisjon)

## HØSTLOTTERI

Kr 25 pr lodd

Loddbok på Kirkens hus, el.Vipps til 980 65 375  
(Torunn Thorkildsen, kasserer)

*Trekning på Foreningens «Fest på kjerka»  
mandag 14. oktober kl. 18, Kirkens hus, Skjærhalden.  
Allsang, gjest fra Sjømannskirken, andakt, beverning.*

# ÅPNING AV SPJÆRØY KIRKE MED FESTGUDSTJENESTE OG PØLSEFEST

Spjærøy kirke ble gjenåpnet med festgudstjeneste den 7. juli, etter å ha vært stengt noen måneder på grunn av utvendige rehabiliteringsarbeider. I stedet for kirkekaffe hadde kirkevergen sørget for en gedigen pølsefest til de mange fremmøtte.



*Dagens Spjærøy kirke i all sin prakt. Foto Jan Heier.*

Spjærøy kirke, eller *kapell* som det het på den tiden, ble innviet for 133 år siden – den 24. juli 1891. Den ble tegnet av den danske arkitekten Jacob Wilhelm Nordan fra Den kongelige tegneskole i Christiania. Han tegnet i sin karriere ca. 100 kirkebygg i Norge. Disse ble benevnt som *Nordan-kirkene* på grunn av sin arkitektoniske stil. Murmester Peder Emanuelsen Utengen fra Kirkøy stod for oppføringen, hugget som den ble i granitt fra fjell og berg i nærområdet.



**Nybygd Spjærøy kapell 1891.**

Det heter seg at «kirken er et gammelt hus», og det med rette. Vi trenger slike hus som står der i generasjon etter generasjon, og som minner oss om at det er noe i vår menneskelige eksistens som har varighet utover det trivielle. Kirkebygg har en stor symbolsk betydning i vår kultur, som bærer av våre religiøse symboler og kulturhistorie, i tillegg til å være en viktig møteplass. Sånn sett kan kirkebyggene ses på som en viktig del av vår kulturarv, våre verdier og vår identitet. Med sin lange historie knytter kirkebygget oss ikke bare til viktige hendelser og fortellinger i våre egne liv, men også til alle de som gikk foran oss og de som kommer etter oss – det store fellesskapet av levende og levd liv. Slik er det også med Spjærøy kirke.

Gjennom årene har Spjærøy kirke gjennomgått seks store rehabiliteringer, innvendig og

utvendig – 1941, 1953, 1958, hundreårsjubileet i 1991, 2009, og nå sist i 2024. Det betyr gjennomsnittlige rehabiliteringsintervall på ca. 22 år. Hovedtemaer har i stor grad vært fuktskader.

På vegne av Hvaler fellesråd, vil jeg takke alle som har bidratt til rehabiliteringen. Prosjektkomiteen har bestått av Jan Heier (kirkeverge), Kjersti Buer-Dolve (FR), Barbro Thorbjørnsen Bjørk (FR), Per Olav Borgås (eiendomsutvalget) og undertegnede. Eivind Lilletvedt har vært prosjektleder og med stødig hånd fulgt opp og samordnet de forskjellige arbeidene. Vi har hatt svært dyktige håndverkere som byggmesterfirmaet Jahren & Brodal, Murerfirmaet Roar Kristoffersen og murerfirmaet Nils Arne Forsetlund. Arkitekt Per Stenseth, med lang erfaring fra kirkebygg, har bistått oss med material- og fargevalg og kontraktsmessige forhold. Seniorrådgiver Jan Ivar Andreassen i Borg bispømme har vært en god sparringpartner underveis.

Og sist, men ikke minst, en stor takk til administrasjonen og politikerne i Hvaler kommune som har bidratt med godt samarbeid og tilstrekkelig finansiering av prosjektet.

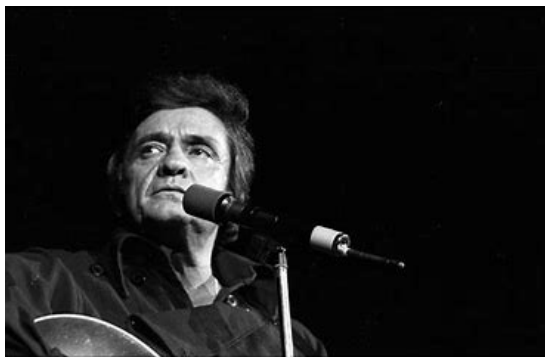


**Pølsefest etter gjeninnvielses-gudstjenesten.**

*Ole-Edvin Utake*

*Leder Hvaler fellesråd*





# JOHNNY CASH PÅ OSLOEKSPRESSEN

TEKST: HALVOR DE FLON

**Jeg jobber i Oslo og er derfor en hyppig bruker av Vy linje 6 til Oslo.**

Flere ganger i uken står jeg i busskuret på Bekkene kl. 06:28 og venter på at bussen skal ankomme. Det er sjelden ventetiden blir mer enn tre minutter fordi denne bussen er forbilledlig presis. Blide sjåfører hilser meg ofte velkommen med fornavn. Ventetiden er kort, men selve reisen kan falle lang. Snaue to timer kan av og til føles lenge, men gode seter, WiFi og dyktige sjåfører hjelper godt. Hva har så dette med Johnny Cash å gjøre? Godt spørsmål! Svaret er at lengre reiser kan gjøres kortere hvis man har noe interessant å hold på med på reisen. Det er her Johnny Cash kommer inn. Med gode hodetelefoner og abonnement på Spotify kan jeg høre så mye på Johnny Cash jeg ønsker.

Hva er det så med Johnny Cash? Cash ble født i 1932 og døde i 2003, bare fire måneder etter sin kone June Carter Cash. Han var en legende i sin tid gjennom sanger som «Folsom prison blues», «I walk the Line» og ikke minst som en del av supergruppa Highwaymen. Han startet sin karriere på midten av 1950 tallet og holdt det gående med musikk helt fram til han døde. Han

ble kjent som «The Man in Black» og den svarte dressen og skjorta var et sikkert kjennetegn. Han synger om dette i sangen «Man in Black» hvor han forteller at han velger svart i solidaritet med folk på livets skyggeside – de fattige og de som sitter fengslet.

Når det gjelder fengsler så er hans opptreden blant annet i San Quentin fengsel legendarisk, noe som blant annet er foreviget med liveplata «Folsom prison blues», hvor reaksjonene fra publikum er like viktige som sangene. Å synge i fengsler ble et kjennetegn og i den forbindelse kan det nevnes at flere norske artister ga i 2004 ut en hyllest til Cash med plata, «We walk the Line – inside a Norwegian prison» tatt opp live på en konsert i «Botsen» i Oslo.

Cash sin karriere var preget av opp- og nedturer. Etter å ha vært veldig populær med mange plateutgivelser på 50-, 60-, og 70-tallet ble det på 80-tallet mer stille, og plateutgivelsene hans var stort sett gjentakelser av tidligere utgitte sanger. Han mistet faktisk kontrakten med sitt plateselskap Columbia og det kunne se ut som karrieren var over. Tidlig på 90-tallet fikk han imidlertid kontakt med stjerneprodusenten Rick Rubin som fikk Cash i gang igjen både med å skrive nye sanger

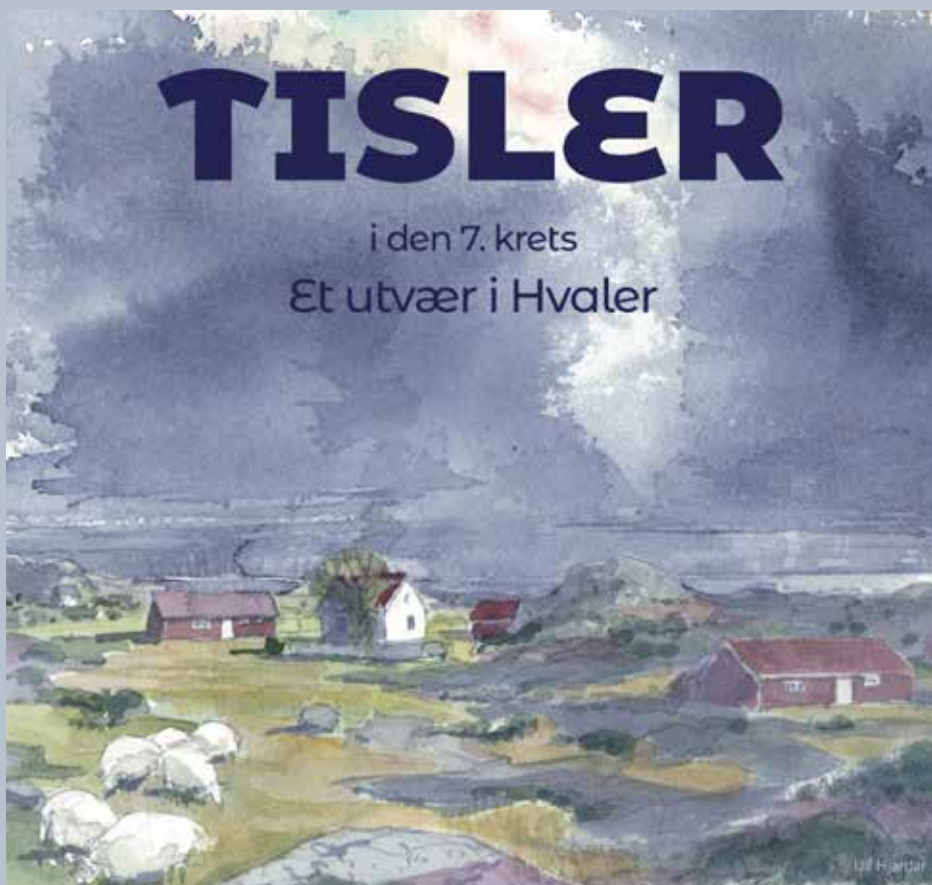
og spille inn andres. Dette samarbeides resulterte i, etter min mening fantastiske utgivelser som fikk navnet «American Recordings». Mange med meg mener at det er absolutt det beste han har gjort. Og dette skjedde når han var «godt voksen» må man vel si om en mann som er over 60. Jeg har for øvrig brukt dette som poeng i flere taler til folk som fyller 60 hvor jeg sier; «Se på Johnny Cash – han gjorde sine beste ting etter han fylte 60, så det er ingen grunn til å legge inn årene!» På en av disse utgivelsene finner vi blant annet låta «Hurt» som har blitt stående som et slags testament hvor han oppsummerer sitt liv. Det må også nevnes at han hadde et nært forhold

til kristen tro – noe han var veldig tydelig på når han opptrådte. Mange av hans siste sanger dreier seg om hans tro og ikke hans håp om en bedre tilværelse og en sterk himmellengsel. Dette kom spesielt til uttrykk i arbeidet helt mot slutten av livet og kan høres blant annet på plata «Aint no grave» som først ble utgitt etter hans død. Her synger han om døden som han vet vil komme om ikke lenge.

Så, hvis du lurer på hva jeg driver med når jeg sitter på bussen så har du svaret i denne teksten. Hvis du lurer på hva du kunne finne på så fikk du kanskje noen tips. God tur!

## Ulf Hjordars nye bok

Den omhandler Tisler og er spennende lesing for de som er interessert i Hvalers historie.



# BUKSNES KIRKE

De aller fleste har fått med seg sykehusstriden som har rast i Helse Nord i år. Sykehuset i Gravdal i Lofoten har stått sentralt i kampen, da en del av planen til Helse Nord var å legge ned akuttmottaket. Det var en stund innslag i Dagsrevyen hver dag, der lofotværingenes kamp for å beholde akuttmottaket på Gravdal sykehus ble behørig presentert.

En kamp folket i Lofoten vant, heldigvis. Men det lille tettstedet Gravdal er mer enn sykehuset. På en høyde ut mot Buksfjorden ligger en av Norges mest spesielle kirker – Buksnes kirke. Noen kaller den for Eventyrkirken. Med sine kardinalrøde vegger, grønne tak og hvite kanter, ser den ut som en pepperkakekirke, limt sammen med melisglasur.





Kirken er relativt ny, bygd i 1904, allikevel er den bygget i dragehodestil. Kirken ble bygd midt i en tid da vi her i Norge red på en nasjonalistisk bølge, og frigjøringen fra Sverige var nært forestående. Byggestilen skulle være helnorsk, og gjerne minne om stavkirker.

På innsiden av kirken blir vi slått av hvor lys den er. Veggene er kledd innvendig med lys, liggende granpanel. I tillegg er det rikelig med vinduer, både i ansiktshøyde, høyt oppe på veggene og til og med i taket. Dette gjør at man får følelsen av et veldig volum i skipet.



I 1997 ble orgelet byttet i et nytt vakkert orgel, som er plassert på galleriet. Taket og galleriet er støttet opp av bueganger, som igjen er støttet opp av 10 søyler.

Søylene har en morsom detalj. Da vikingkongene bygde de første norske kirkene, helgarderte de seg og tok med litt fra åsatroen for sikkerhets skyld, blant annet dragehoder og ormer for å beskytte kirkebygget mot det onde. I Buksnes kirke er det, i alle søylene, skåret ut et vikingansikt. Til sammen er det 10 vikingansikter i kirken. Denne



gangen ikke beskyttelse mot onde makter for sikkerhets skyld, men sagnet sier at vikingene henger der fordi de er dømt til å høre salmesang hver søndag til evig tid.

Altartavlen er en treskulptur av den korsfestede Kristus, med skriften «Det er fuldbragt». Enkelt og vakkert.

Kirken i Gravdal har en lang historie. Man tror at den første kirken på stedet kan være bygd allerede på 1100-tallet, men det er bare spekulasjoner. Det man med sikkerhet vet, er at det var kirke her i 1324, for da blir Buksnes nevnt som eget kirkesogn. Den kirken lå nedenfor dagens kirke, nærmere fjorden, der det nå er kirkegård. Hvordan det gikk med den kirken vet vi ingen ting om, da den er slukt av historiens mørke.

Lofoten er et meget værhardt område og fra cirka 1620 og fram til dags dato, har det stått ikke mindre enn 8 kirker på Buksneset, hvor 7 enten er blåst ned eller blitt antent av lynnedslag. Dagens kirke er nr. 8 i rekken.

Fra 1324 og fram til 1638 blåste det ned 4 kirker her. Kirkekassa var tom og noen ny kirke fantes det ikke penger til. Da påla biskopen de andre prestegjeldene i Lofoten å bidra, slik at Buksnes fikk opp en ny kirke. Og innsamlingen må ha vært effektiv, for allerede i 1641 sto kirken ferdig. Dette er den eldste kirken vi har noenlunde sikre data om, fordi biskop Nannestad, som var på visitas her i 1740, har skrevet ned en kort beskrivelse av denne kirken.

Av denne går det fram at kirken var en enkel korskirke av tre. Kirken fra 1641 sto (muligens) helt fram til 1802. Da var den blitt reparert fire ganger, etter at storm og uvær hadde ramponert den kraftig. I 1802 var den imidlertid så dårlig at den måtte rives helt. Men mye av tømmeret var brukbart, og dette ble brukt da den nye kirka skulle bygges.

Om denne kirken vet vi ikke så mye, men det var en langkirke av tre, som antakelig sto der hvor kirkegården er i dag. 1831 rapporteres det at den var i god stand, men 51 år senere, i 1882 ble også dette gudshuset ødelagt av storm. Stormen var så kraftig at kirkespiret ble revet løs og kraftig plantet i bakken. Så måtte det igjen bygges ny kirke. Også denne var av tre, og var en korskirke med plass til 640 mennesker.

Århundreskiftet var ikke særlig godt for Buksnes menighet. Det startet med at prestegården brant ned i 1899. Flere mennesker omkom, bl.a. to av presten Arctanders barn. Og vel tre år senere brant det igjen. Denne gangen gjaldt det kirken.

Den 26. januar 1903 ble Buksnes kirke lagt i aske etter at et lyn hadde antent bygningen. Det gikk imidlertid ikke lenge før ny kirke var under planlegging. Allerede 6. februar 1904 ble nye tegninger godkjent. Arkitekten var Karl Norum. Og den 22. november 1905 ble det nye gudshuset innviet av biskop P. W. K. Bøckman. Med den nye kirken var det flere ting som var nytt, og kirkebygget ble ført tilbake til dragestil, noe som minner om stavkirker, 900 år etter at kristendommen kom til landet. Det virker rart, men kan forklares av tidsånden omkring århundreskiftet. Nasjonalitetsfølelsen var sterk blant folk. Arkeologer hadde gjort store oldtidsfunn, historikere hadde avdekket mye av Norges historie, og landet sto i ferd med å bli løst fra unionen med Sverige. Alt dette virket i en nasjonalromantisk retning. Man søkte tilbake til eldre norsk byggetradisjon og ville gjenopplive den nordiske dyreornamentikken. Ornamentikken ser vi klart representert i stavkirkene og deres drakeskrud, og dermed ble disse kirkene et forbilde for flere bygg i Norge på denne tiden. Også for kirken på Buksneset. Det er mange severdigheter i Lofoten, og Buksnes kirke på Gravdal har sterk konkurranse, men er absolutt verd et besøk.

**RB**

Kilde: Vestvågøy kirkelige fellesråd

Foto av kirken er utlånt fra Lofot-tidene



## BEHOV FOR SORG-GRUPPE?

Sorg og Omsorg Fredrikstad tilbyr sorggrupper for ulike typer sorg og alder. Har du mistet en du er glad i, kan det være en hjelp å treffe andre i samme situasjon som forstår hva du går igjennom.

Frivilligsentralen Sentrum koordinerer henvendelsene, så ta gjerne kontakt på telefon 909 93 815 eller [post@fredrikstadsentrum.frivilligsentral.no](mailto:post@fredrikstadsentrum.frivilligsentral.no)

# ARBEIDET MED BARN OG UNGE I HVALER MENIGHET



I denne utgaven av Hvaler menighetsblad får dere lese mye godt stoff om konfirmantarbeidet. I tillegg presenteres nye medarbeidere som har sitt arbeidsområde knyttet opp mot barn og unge.

Arbeidet med barn fra 0–11 år planlegges for fullt. Vi skal forsøke å videreføre og videreutvikle aktiviteter og tilbud. Følg med på

våre hjemmesider og på Facebook under Hvaler menighet. Der vil vi informere om arbeidet. Vi tar kontakt med foresatte til barn som har deltatt på fjorårets aktiviteter for å informere om oppstart og tiltak. Har dere spørsmål eller tanker rundt arbeidet, ta gjerne kontakt med Kaja Høvik Stiksrud:

**bukontakt@hvaler.kirken.no**

## Blomstergudstjeneste i Spjørøy kirke



*Foran f.v. Edvard, Filippa, Mia. Bak f.v. Kari, Ylva, Vika, Anne og Theodor. Solvår fikk også utdelt bok, men er ikke med på bildet.*

25. august var det blomstergudstjeneste i Spjørøy kirke. Stjernekolet underholdt med nydelig sang. Det var også utdeling av 6 årbok til førsteklassinger. Etter gudstjenesten var det saft, kaffe og kaker, på en solfylt søndag med mye vind. Takk til dagens prest, Kristin S. Helgen og musikerne Svein Erik Gundersen og Vigmund Djupang.



# KONFIRMANTER 2024

*Begge foto Katarina Magnus.*



## **Konfirmanter i Hvaler kirke 1. september:**

Malin Antonsen, Emil André Botne Engebretsen, Emma Pettersen Henriksen,  
Mathias Johansen, Alvida Vega Magnus-Johansen, Adrian Vik Nilsen,  
Emma Lisette Olsen, Matilde Pedersen, Ellinor Elisabeth Bachmann Refne,  
Oscar Pettersen Rød, Tomine Victoria Østholm Silva.



## **Konfirmanter i Spjærøy kirke 7. og 8. september:**

Emma Carlsen-Wammeli, Noah Carlsen-Wammeli, Amalie Bundgaard Chylewski, Benjamin Lie-Dahlsveen, Simon Lie-Dahlsveen, Kaisa Sophie Almquist Eira, Filip Fagerås, Daniel Haugen, Tristan Vendel Hoel-Eriksen, Nikolay Holen, Fredrik Karlsgård, Eirik Slette Kirkeng, Jørgen Knold, Emilie Rømyr Mareth, Sebastian Sannes Norheim, Iselin Bjerke Nybøle, Noah Hauge Pedersen, Jonas Søberg, Linnea Isabell Wiborn.

# KONFIRMANTARBEID I HVALER MENIGHET

I sommernummeret av menighetsbladet fortalte vi om den kommende leiren. Nå når høstnummeret er klart, skal dere få høre om leiren.



**Ankost leiren.**

Fredag 28. juni kikket solen av og til fram bak skyene mens vinden tok tak i håret. På parkeringsplassen på Solbukta leirsted møttes 26 konfirmanter, 7 foresatte og 6 ledere. Vi hadde nok alle forskjellige grader av forventning til helgen som lå foran oss. Kommentarer fra de unge var preget av spenning og en blanding av forskjellige følelser. Men vi ante at det lå an til å bli en leir hvor vi voksne fikk mulighet til å bli mer kjent med konfirmanter og dermed kunne være med på å skape gode opplevelser og minner for den enkelte. Da vi innledningsvis delte de unge inn i grupper for teambuildingsoppgaver, kom glade og avslappede ansiktsuttrykk gradvis fram. Utover i aktivitetene

hørtes gledes- og hurrarop. Innsatsviljen og gruppefellesskapet steg mange hakk.

I løpet av helgen satte vi av tid til undervisning. Under tema «rus» fortalte Morten Gjerløw Larsen om sitt liv som alkoholiker og om sitt liv på vei vekk fra misbruket. Hans indre møte med Jesus endret hans behov for å drikke alkohol. Lørdag kom Øystein Spilling (tidligere sokneprest på Hvaler) og samtalte med oss om Den Hellige Ånd. Med utgangspunkt i Trond-Viggo Torgersens «Tenke sjæl», formidlet Tore Henrik Meberg Hansen (Hvaler-mann og prest i Forsvaret) tanker og erfaringer om det å ta valg og velge retning. Lørdagskvelden nådde vi leirens høydepunkt.





**Beta for beta.**



**Fotball hører med.**



**Gjengen i gapahuken.**



**Inger Lise forklarer lekene.**



**Svampelek.**



**Mathias har fylt svampen.**

Magne Kaspersen satte seg i kjent stil foran sitt piano. Nå skulle det synges, nå skulle det konkurreres om dommerens gunst. Kveldens BETA FOR BETA skulle starte. Og for en entusiasme og sangglede konfirmantene viste! Men kraftfulle sangstemmer kom ikke bare fra konfirmantene. Nei, for foreldrene, kanskje mest Henning Knold og Katarina Magnus, ga jernet sammen med den yngre garden. Og hoveddommerens dom? «Ble det ikke uavgjort a?» Leiren ble avsluttet søndag formiddag med

gudstjeneste som Grethe Hummel hadde ansvaret for. Gudstjenestens tema var «bønn». Bønnen er alltid noe som er der i vårt indre, i vår tanke. Bønnen kan vi be når som helst og med de ordene vi selv vil velge. Under gudstjenesten sang en av konfirmantene, Ellinor Bachmann Refne. Mange foreldre kom til gudstjenesten. En høytidelig og fredfull gudstjeneste avsluttet leiren. Takkneiligheten var stor hos oss ledere. Vi hadde ikke klart å gjennomføre leiren uten 7 engasjerte



*Jenter med besøk på rommet.*



*Kortspill på rommet.*



*Kortspill.*



*Morten forteller om sitt liv.*



*Alle utenfor gapahuken.*

og hjertevarme foresatte. Så tusen takk til Roar Carlsen, Henning Knold, Arild Holen, Raymond Johansen, Katarina Magnus, Anja Slette og Ida Hansen, Barbro, Grethe og Inger-Lise hadde heller ikke klart dette uten hjelp fra Magne, Tore Henrik, Morten og Øystein. Mens vi er i takkemode vil vi fremheve alle rundt omkring på Hvaler som faktisk ba til Gud for denne leiren. Stor TAKK til dere. Avslutningsvis er det konfirmanter som fortjener takk. På hver sin måte var de med på å gjøre leiren

til det den ble. Vi voksne sitter igjen med tanker om utfordringer underveis, men tankene om alle de fine egenskapene og personlighetene de viste frem på leiren er lengst framme i våre minner. Hvaler menighet ønsker nå årets konfirmanter og alle de andre 10. klassingene på Hvaler ungdomsskole, lykke til med dagene fremover. LYKKE TIL med å velge det som på ekte er godt for deg selv og de rundt deg.



# NYTT KONFIRMANTKULL PÅ VEI INN I HVALER MENIGHET

I skrivende stund er det 28 ungdommer som ønsker å la seg konfirmere i Hvaler menighet i september 2025.



**Kristin S. Helgen.**

Inger-Lise inviterer videre til en oppstartssamtale med den enkelte konfirmand.

Lørdag 12. oktober starter vi det felles konfirmandåret med en hel dag sammen på Sauevika leirsted. På denne dagen skal vi blant annet snakke sammen om året vi har foran oss, leke, ha forskjellige fysiske aktiviteter, undervisning, synge, grille litt sammen.

Konfirmandtprest for dette kullet blir kapellan Kristin S. Helgen. Kaja Høvik Stiksrud og Inger-Lise Ottersund organiserer og tilrettelegger konfirmandarbeidet.

Vi starter opp med foreldremøte i slutten av september. Kaja og

Søndag 13. oktober møtes alle konfirmanter igjen, nå til gudstjeneste i Spjærøy kirke. Konfirmandene skal denne søndagen bli presentert for menigheten.

Kaja, Kristin og Inger-Lise er midt i planleggingen av konfirmandåret. Hele planen ligger klar til foreldremøtet. Dere lesere av menighetsbladet vil få planen presentert i årets siste nummer.



**Konfirmanter i Hvaler.**



**Sauevika leirsted.**

**Foto: Normisjonen**



# KULTURSOMMER I HVALER KIRKE



*Kø foran kirken var vanlig i sommer.*



*Stjernekorset bidro i dugnaden.*

Det har vært en hektisk sommer på kulturfronten i Hvaler kirke. Det hele startet 30. juni, da vi fikk besøk av Tania Michelet som ble intervjuet av Mona Vauger. Tania hadde en spennende historie å fortelle om sin oppvekst og reise fra Mao til Jesus for en nesten fullsatt kirke.

Etter dette gikk det slag i slag. Onsdag 3. juli underholdt Oda Rose med sang og Martin Skåksrud på gitar med gamle og nye låter. Onsdagen etter overtok Bjørnar Spydevold, Tore E. Thorkildsen og Ken Phillips stafettpinnen i kjent og kjær stil med sang, musikk og allsang. Kirken var full som vanlig.

På søndag 14. juli inntok Anne Kristin og Sven Aasmundtveit Hvaler kirke. De dramatiserte Johannes åpenbaring, den siste boka i Bibelen. Anne Kristin med sin stemme og kropp, Sven på ulike instrumenter. En kveld full av dramatik.

17. juli hadde vi besøk av Hege Saugstad og Harald Høidal, som sang og spilte coverlåter og selvskreven musikk.

24. juli fikk bandet Miss Blue løsnen på ørevoksen til folk. Fullt trøkk med blues - og soullåter hentet fra repertoaret til ulike, stort sett fargede kvinnelige artister. En fantastisk kveld i kirken, ikke minst takket være stemmen og rytmen til May Louise Hansen.



Anne Kristin og Sven Aasmundtveit.



Benedikte Sjøvold fra Kirkens hus.



Hege Haugstad og Harald Høidahl.



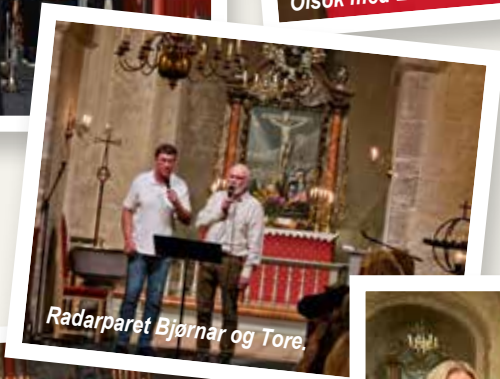
Miss Blue Band.



Olsok med Einar Morland.



Olsok med Sven Lundestad.



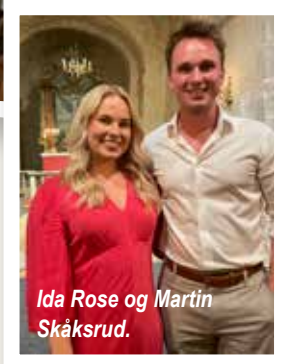
Radarpåret Bjørnar og Tore.



Renate og Morten Gjerløv.



Tania Michelet og Mona Vauger.



Ida Rose og Martin Skåksrud.

Menigheten feiret olsok 29. juli, både i kirken og på 1000 - årsstedet. I kirken fikk vi høre en flott konsert av Sven Lundestad på klassisk gitar. Deretter holdt Einar Morland foredrag om Magnus Lagabøter sin landslov. Jan Olav Aarflot avsluttet ettermiddagen i kirken med oppdatering om prosjektet som vi håper skal føre til en mer eksakt alder på Hvaler kirke. Ved 1000 års stedet ble det etterpå servert rømmegrøt, spekemat, saft, kaffe og sveler. Ikke mindre enn 110 deltok i hyggelig lag med mat, prat og allsang.

To dager senere kom Morten og Renate Gjerløv på besøk. De holdt en varm og god konsert, til stor glede for publikum. I tillegg til dette har det vært flere dugnadskonserter til inntekt for nytt flygel i Spjærøy kirke. Mange av kirkens egne har stilt opp, som for eksempel Benedikte Sjøvold, Einar og Kjersti Morland, Stjernekorset og mange flere. Takk til alle som deltok, både dere på podiet og dere som satt i kirkebenkene.



# DIN LOKALE RØRLEGGER

- Bedriften ble etablert i 1971
- Vi utfører alle typer rørleggertjenester, og er også totalleverandør av komplette Bad og våtrom
- La oss hjelpe deg med installasjon av varmpumper, gulvvarme, vanlig utstyrsmontering og serviceoppdrag
- Vi tilbyr høy faglig kompetanse og et stort utvalg av varer
- Egen graveavdeling for utvendige vann, avløp og terrengarbeider
- Vi kommer gjerne hjem til deg på befaring,
- Medlem av rørleggerkjeden Bademiljø
- Vi har butikk og rørleggertjenester i Fredrikstad og på Hvaler.

## EGEN GRAVEAVDELING

Vår maskinpark er tilpasset de fæste typer graveoppdrag fra minigraver til sjølekter for sjøarbeider.»



**Bademiljø**  
BEST PÅ BAD

**BADEMILJØ  
HVALER RØRLEGGERBEDRIFT AS**

Fastlandsveien 16, 1684 Vesterøy 69 37 56 60  
post@hvaler-ror.no / www.bademiljo.no





PRIVATMEGLEREN  
FREDRIKSTAD

## Kun det beste på dine vegne

PrivatMegleren selger flest boliger i Norge målt per megler. Vi får attraktive boliger til å se ekstraordinære ut. Boligens behov for å oppnå sitt potensiale er alltid førende for våre valg og fremgangsmåte, fordi riktig presentasjon er den raskeste veien til høyest mulig pris.

PrivatMegleren Fredrikstad har lang fartstid med håndplukkede meglere fra de beste i bransjen i tillegg til kraftfulle verktøy innen markedsføring.

Verkstedveien 10, 1671 Kråkerøy • Tlf. 97 17 86 20  
[www.privatmegleren.no/fredrikstad](http://www.privatmegleren.no/fredrikstad)

# AL ELEKTRISKE

DIN LOKALE ELEKTRIKER PÅ HVALER OG I FREDRIKSTAD

*Vi utfører alt fra svakstrøm og sterkstrøm i bolig, hytter,  
industri- og skipsinstallasjoner*

[www.alelektriske.no](http://www.alelektriske.no)  
Medlem av elektrikerkjeden

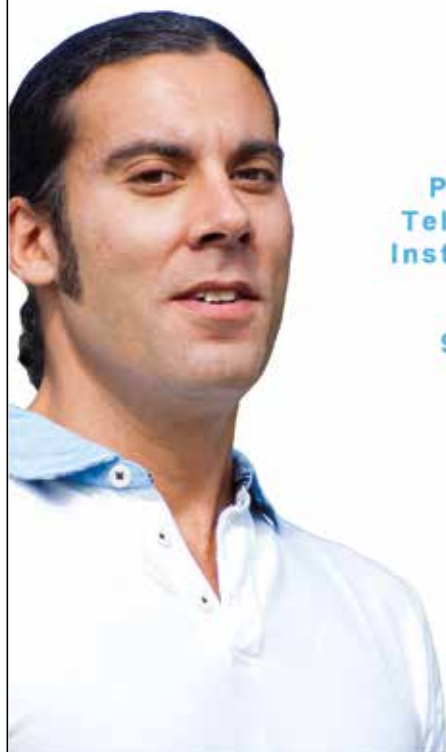


### **Avdeling Hvaler**

Nordre Skjelsbu 4, 1684 Vesterøy  
Tlf: 69 33 99 93  
[epost@alelektriske.no](mailto:epost@alelektriske.no)

### **Avdeling Fredrikstad**

Mosseveien 110, 1623 Gressvik  
Tlf: 69 33 99 93  
[epost@alelektriske.no](mailto:epost@alelektriske.no)



# HVALER IT-SERVICE

PC-hjelp - TV - Internett - Wi-Fi  
Telefon - E-post - Virus - Back-Up  
Installasjon - Hjemmeside - Domene  
Privat og Bedrifter

94 20 26 55 - [www.hvalerit.no](http://www.hvalerit.no)  
[facebook.com/hvalerit](https://facebook.com/hvalerit)



Terje Fladeby



Jarle Olsen



Cathrine G. Jakobsen



Ulf Jakobsen



Jane Johnsen



Mads E. Johansen



Bjørnar Pettersen

## Lokalt begravelsesbyrå med mannskap og kontor i Fredrikstad

Kontortid i Veumveien 08:00-15:30, Vaktelefon 24T, Tlf. 69 31 30 62.



FREDRIKSTAD  
BEGRAVELSESBYRÅ  
KLEMET JOHANSEN 6228, 1885

Veumveien 51,  
1613 Fredrikstad | Tlf. 69 31 30 62  
[fredrikstadbeg.no](http://fredrikstadbeg.no)



BORGE  
BEGRAVELSESBYRÅ  
ELLEN MARGARETH BYE

Roald Amundsensvei 61a,  
1654 Sollebak, etter avtale.  
Tlf. 69 34 53 35

## VELKOMMEN TIL KUNSTGATEN PÅ HVALER RÅDHUS!

I over 20 år har Hvaler Kunstforening skapt kunst- og kulturopplevelser året rundt på Hvaler. Besøk galleriet vårt på rådhuset og opplev skulpturparken StenKunstHvaler i storslått natur på Rødshue, Kirkøy.

Les mer om sommerens utstillinger på [www.hvalerkunstforening.no](http://www.hvalerkunstforening.no)

### ÅPNINGSTIDER KUNSTGATEN

Mandag - Fredag 09 - 15

Lørdag - Søndag 12 - 15



Vil du bli medlem? Ta kontakt med oss!  
[hvalerkunstforening@gmail.com](mailto:hvalerkunstforening@gmail.com)



# JØLSTAD

begravelsesbyrå  
Fredrikstad og omegn



Benjamin Nordling



Birgit Groth



Hans Kristian  
Helgesen



Thordis Snæland



Heidi Løkke  
Sletner



Einar Nilsen

Farmannsgate 10 // Tlf: **69 130 130** (24t)  
Et lokaleid begravelsesbyrå // [jolstad.no](http://jolstad.no)

## Mesterhjelp Skjærhalden as

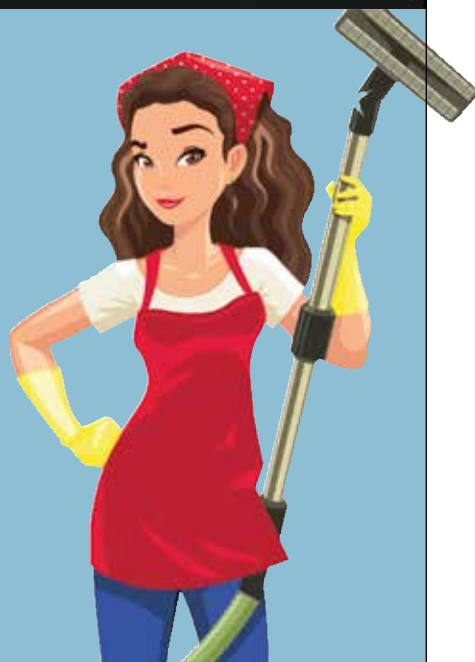
[post@mesterhjelp-hvaler.no](mailto:post@mesterhjelp-hvaler.no)

[www.mesterhjelp-hvaler.no](http://www.mesterhjelp-hvaler.no)

Ring oss så finner vi en løsning for deg!  
Hytte – Hjem – Bedrift

Alt for en enklere hverdag

Tlf. Monica 403 06 155



# Trenger du murer eller flislegger?

- ALT INNEN:**
- MURING
  - PUSS
  - FLISLEGGING

## KRISTIANSENS MURSERVICE HVALER

Mobil: 913 90 611 – E-post: paal-mur@online.no  
Prinseveien 6 – 1680 Skjærhalden

– GODKJENT VÅTROMSOPPDRAG –



Martin

Heidi



Roy

Inger-Lise



Hanne

Toril

### Plutselig er stolen tom...

Vi som er igjen lærer oss å leve med minnene, men først kan det være godt å ta farvel.

**69 35 40 20**

**Alltid tilgjengelig.**

FONUS Begravelsesbyrå har kontorer over hele Østfold, og vi er her for alle på Hvaler.

# FONUS

BEGRAVELSESBYRÅ

[fonus.no](http://fonus.no)

# Velkommen til Tannlegene på Hvaler



På Oris Dental Hvalertannlegene tilbyr vi alt av tannbehandling, utført av dyktige behandlere, med den nyeste teknologien og det hyggeligste personalet, så du alltid er sikret premium behandling fra trygge fagfolk.

Du finner oss her:  
Norderhaugveien 14,  
1684 Vesterøy

**Ring oss:  
69 37 77 07**

Bestill time:



**ORIS DENTAL**



HVALER

# FLEX

Skal du **handle**,  
til **frisøren**,  
eller kanskje  
**besøke en venn**  
som bor et  
stykke unna?  
Da kan du kanskje  
reise dit med **Flex**



## BESTILLINGSREISE

Flex bestillingstransport må forhåndsbestilles, og kjører i enkelte områder i kommunen. Hvis du er nysgjerrig på om du kan reise med Flex – ta kontakt med vårt kundesenter på telefon 69 12 54 80.



Tlf. 69 12 54 80

| [ostfold-kollektiv.no](http://ostfold-kollektiv.no)

# FRA FORENINGSLIVET PÅ HVALER

## FORMIDDAGSTREFF

25.09 Vesterøy bedehus.

Dagens gjest: Jan Olav Aarflot. Informerer om arbeidet med å finne ut alderen til Hvaler kirke.

30.10 Kirkens hus

Dagens gjester: Olav Ruud og Tore Thorkildsen

27.11 Asmaløy bedehus

Dagens gjest: Prest i forsvaret Tore Henrik Meberg Hansen

## ASMALØY MISJONSFORENING

Kl. 19 på Asmaløy bedehus

30.09

28.10

25.11

Velkommen!

## NORMISJON

03.10.

07.11.

05.12.

Kirkens hus kl. 18

Velkommen!

Kontaktperson: Hilde Grosch Larsen,  
telefon: 918 32 226

## SØNDRE KIRKØY MISJONSFORENING

27.10.

24.11.

Kirkens hus kl. 17

Velkommen!

Kontaktperson: Hilde Grosch Larsen,  
telefon: 918 32 226

## SJØMANNSMISJONEN

11.11.

01.12.

Velkommen!

Kirkens hus kl. 18

Kontaktperson: Ragnhild Nordengen,

Telefon: 482 24 071

Fest på Kjerka 14.10. Kirkens hus kl. 18.

Velkommen!

## VESTERØY MISJONSFORENING

14.10.

28.10.

25.11.

09.12.

Vesterøy bedehus kl. 18.

Velkommen!

Kontaktperson: Ragnhild Kjellsen,

Telefon: 951 24 337

Misjonsmesse 13.11. Vesterøy bedehus kl. 16.

Velkommen!

## STRIKKEKAFE VESTERØY BEDEHUS

23.10.

20.11.

18.12.

Kl. 19-21.30.

Ta med egen drikke, vi ordner noe å bite i.  
(Kr 40).

Velkommen!

Kontaktpersoner: Tove Arntzen,

telefon 470 28 123

Hanne Moe,

telefon 990 33 434

## HÅNDARBEIDSKAFE PÅ KIRKENS HUS

Vi møtes kl. 11-14 første lørdag i hver måned.

Av og til møtes vi oftere.

Møtene publiseres alltid på facebook og på oppslagstavla ved Kirkens hus.

Velkommen!

Kontaktperson: Ingerid Bjercke,

Telefon: 905 67 519

*Frist for stoff til menighetsbladet nr. 4 2024 er 24. oktober.*

# HVALER SANITETSFORENING



**Overrekkelse av nytt båreteppe til Dypedalåsen sykehjem.** *Foto: Martin Hermansen.*

Hvaler sanitetsforening fikk forespørsel fra Dypedalåsen sykehjem om å levere et båreteppe til sykehjemmet. Det første båreteppe ble overrakt av Hvaler sanitetsforening i 2011. Sanitetsforeningens egen Hanne Ørdal satte i gang med å lage et vakkert båreteppe til

sykehjemmet. Teppet bidrar til et verdig farvel, og 3. juni ble det overrakt av Hanne og tatt imot av enhetsleder Trude Irgens og avdelingsleder Linn Ekseth Pedersen.

«**Kanskje kommer kongen**» er en nysatsing av Sanitetskvinnene, med mål om at flere eldre hjemmeboende skal få et godt måltid og et sosialt samvær med hygge og underholdning. Eldre fortjener å bli behandlet som en kongelig. Å skape nye relasjoner mellom deltagerne og de frivillige som driver aktiviteten er viktig. Tilbudet er i tråd med nasjonal handlingsplan, «Leve hele livet». Å spise sammen med andre viser seg å ha positive virkninger for alle mennesker. Hvaler sanitetsforening har allerede gjennomført et måltid der 35 hjemmeboende eldre koste seg med fiskesuppe, kaffe, jordbær og is, samt fin sang av Anne-Lill Adamsen Reff. Ut over høsten vil det bli invitert til to måltider til, og både par og enslige er hjertelig velkomne.



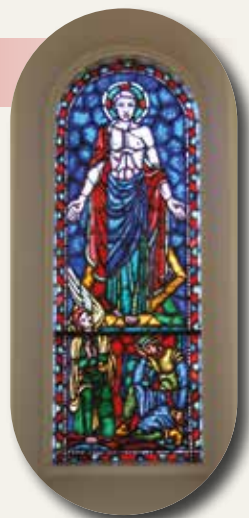


**Alle gudstjenester begynner kl. 11.00,  
hvis ikke annet tidspunkt er oppgitt.**

<b>6. oktober</b>	<b>Hvaler</b>	Gudstjeneste med dåp. Musiker Frank Nordensten og prest Grethe Hummel.
<b>13. oktober</b>	<b>Spjørøy</b>	Gudstjeneste med presentasjon av konfirmanter 2025. Kantor Marte-Kari Melkerud og prest Kristin S. Helgen.
<b>20. oktober</b>	<b>Hvaler</b>	Gudstjeneste for små og store. Markering av Egil Hovland 100 år. Stjernekolet deltar. Kantor Marte-Kari Melkerud og prest Grethe Hummel.
<b>27. oktober</b>	<b>Spjørøy</b>	Gudstjeneste med nattverd. Musiker Frank Nordensten og vikarprest.
<b>2. november kl. 13</b>	<b>Spjørøy</b>	Åpen kirke. Vi minnes våre kjære i forbindelse med Allehelgen med musikk, lystenning og opplesing av navn.
<b>2. november kl. 14:30</b>	<b>Hvaler</b>	Kantor Marte-Kari Melkerud og prestene Tore E. Thorkildsen og Grethe Hummel.
<b>3. november</b>	<b>Hvaler</b>	Allehelgensgudstjeneste. Melkerud, Thorkildsen og Hummel
<b>10. november</b>	<b>Spjørøy</b>	Myldregudstjeneste for små og store. En gudstjeneste for alle sanser. En spesiell invitasjon til alle barn som er døpt på Hvaler etter november 2023. De kan hente sin dåpsengel med hjem. Tidligere menighetspedagog Kjersti Morland, barne- og ungdomskontakt Kaja Høvik Stiksrud, musiker Frank Nordensten og prest Kristin S. Helgen.
<b>17. november</b>	<b>Hvaler</b>	Misjonsgudstjeneste Marte-Kari Melkerud, misjonskonsulent Unni Holm Olsen og Grethe Hummel.
<b>24. november</b>	<b>Spjørøy</b>	Gudstjeneste med nattverd. Marte-Kari Melkerud og Grethe Hummel.

*Med forbehold om endringer.*  
Mer informasjon på [kirken.no/hvaler](http://kirken.no/hvaler).

**Ved behov for transport til kirken:**  
Fra vest, kontakt Øyvind Olsen, tlf. 480 66 969.  
Fra øst, kontakt Laila Olsen, tlf. 959 25 212.





## DØPTE

### Hvaler kirke

Oliver Kjøniksen  
Nora Bjerke  
Mads Sørum-Aas  
Emmeli Våge  
Bertel John Helling-Johansen  
Even Haugerød



## UTEVIELSER PÅ HVALER

### Hvaler Gjestgiveri

Gaute Garmo & Malin  
Halvorsen Fossum

## VIELSER

### Hvaler kirke

Jacob Mørch &  
Ada Elisabeth Sara Stensta  
Tore Kristian Aaserud Kveien  
& Liv Johanne Slettevold  
Petter Ravnkleven Tøndel  
& Lena Fossum Ramsrud  
Espen Nordheim &  
Renate Lystad  
Kai Henrik Andresen &  
Caroline Nilsen Barefoot  
Adrian Dobloug Høidahl &  
Marthe Femanger Pettersen  
Alejandro José Decap &  
Frida Tørring  
Carl Johan Peter Wallin &  
Christel Irene Jensen  
Dan Marius Holter &  
Grethe Elida Storrød  
Ole Martin Hagen &  
Linn-Mari Kaspersen



## JORDFESTEDE

### Hvaler kirke

Signar Nils Dahlberg  
Jan Borger Berntzen  
Målfrid Kristine Lilleng  
(Gravlagt på Spjørøy kirkegård)  
Ingunn Syversen  
(gravlagt på Spjørøy kirkegård)  
Reidar Bergset



## JORDFESTEDE

### Spjørøy kirke

Arne Lystad  
Åge Willy Abrahamsen  
Ole Jørgen Nilsen

## Kråkerøy kirke

Per Ingvar Moe

## Bibelen - ord for ord

Ja, dette kunne ha vært et TV-program, NRK brukte jo lørdag 24. august på å fortelle oss om Magnus Lagabøte – ord for ord – og det bare fordi hans landslov var 750 år. Men Bibelen er en utømmelig kilde – til alt vi mennesker måtte trenge av trøst og viten! Mens vi venter på TV-programmet. – Hvaler menighet har fått anledning til å sitere fra Skriften på veggen – en bok om bibelord i dagligtale – utgitt av Verbum forlag. Menighetsbladet håper vårt ordspill vil falle i god jord. Brukes for å uttrykke at noe blir godt mottatt.



**Fra Jesu lignelse om såmannen som sår kornet i forskjellige typer vekstjord. Det som falt i god jord, bar god frukt.**

- Matt 13,3–23

*Kilde: Skriften på veggen, Dag Kjær Smemo / Verbum*

# HVALER KIRKE, NORGES ELDSTE?

Mye kan tyde på det, ifølge Kjartan Hauglid som er forsker hos NIKU (Norsk institutt for kulturminneforskning).

Vi ønsker å få et konkret svar:  
**NÅR BLE KIRKEN VÅR EGENTLIG BYGGET?**



Nettopp NIKU er engasjert, og skal blant annet 3D-scanne og gjøre dendrokronologisk datering.

**VIL DU BIDRA TIL DETTE  
SPENNENDE ARBEIDET?**

Bidrag kan gis på

VIPPS nummer: **777132** eller  
bankkontonummer: **1506.84.40901**

## **DITT BIDRAG ER VIKTIG**

Dessverre er slikt arbeid kostbart, og vi samler nå inn penger for å kunne gjennomføre.

Alle bidrag er like viktige. Gir du 1000 kr eller mer, får du en kopi av tegningen på denne siden.

Vi har 100 nummerte eksemplarer av tegningen fra 1889, tegnet av kirketegner Henrik Mathiesen. Mål på tegning: 29,8x21 cm (A4) med passepartout og ramme 37,5x30,5 cm.

Rettighetene til tegningen tilhører NTNU, og kan ikke uten videre kopieres.

Kopiene er skrevet ut på Møklegaard Print Shop, Rolvsøy.

Tegningen leveres på et tykt papir uten passepartout og ramme, men ønsker du det, får du en kjempes fin pris hos rammemaker André Zaborowski, Asmaløy. Avtale på tlf. 934 03 120.

Interessert?

Ta kontakt med Ragnar 970 62 029 eller Ingrid 485 96 188.